

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2013/2014

Destinace (země, město): Itálie, Udine

Jméno, příjmení: Mgr. Jana Sovová

Univerzita:

Univerzita v Udine, Dipartimento di Lingue e Letterature Straniere
Via A. Zanon, 6
33 100 Udine
tel.: 0039 0432 275 548 (dr. A. Perissutti)
<http://www.uniud.it/dipartimenti/dile>
<http://www.clav.uniud.it/Sovova-Jana.460.0.html>

Charakteristika pracoviště a oboru

Čeština se na poměrně mladé Univerzitě v Udine, založené v r. 1978, vyučuje od 80. let minulého století. Do r. 1995 zde působil prof. Francois Esvan, který se poté ujal bohemistiky na Univerzitě v Neapoli. Nynější udinská sekce českého jazyka a literatury spadá pod Ústav cizích jazyků a literatury (Dipartimento di lingue e letterature straniere). Až do konce roku 2013 byla její vedoucí prof. Annalisa Cosentino. Ta však vzhledem k nelehké situaci, ve které se už po několik let nacházejí všechna italská bohemistická pracoviště, přijala nabídku Univerzity v Římě, aby zaštitila tamní výuku české literatury. V Udine po ní převzala funkci její mladší kolegyně a bývalá žákyně prof. Esvana, dr. Anna Maria Perissutti. Osobností A. Cosentino i procesem přeměn, kterými udinská bohemistika poslední dobou prošla, se u příležitosti narozenin této významné italské bohemistky výstižně a zasvěceně zabývá Libuše Heczková ve svém článku z 18. 6. 2014 v Novém echu Institutu pro studium literatury (www.ipsl.cz).

Český jazyk si v Udine posluchači zapisují jako jeden ze dvou hlavních studijních předmětů, popř. jako třetí jazyk mimo hlavní obor. Kromě čistě filologického zaměření mají možnost specializovat se na technický nebo literární překlad. Přednášky a semináře z literatury a literárního překladu v prvním semestru zajišťovala prof. A. Cosentino, z odborného překladu a lingvistiky pak dr. A. Perissutti. Některé z těchto předmětů jsou ve vyšších ročnících částečně či v plném rozsahu garantovány hostujícími učiteli z českých univerzit. Každoročně v Udine pobývají Erasmus učitelé i studenti z Brna, Olomouce, Ostravy a Prahy.

Lektorát navštěvují příležitostně také posluchači jiných fakult před výjezdem na pobyty Erasmus v ČR anebo po návratu z nich. Přejí si takto získat základní znalosti českého jazyka a sociolingvistických kompetencí obecně, popř. si je nadále udržovat. V letošním roce se např.

jednalo o posluchače 3. ročníku bakalářského studia politických věd. Provázanost studia češtiny s konkrétním pracovním uplatněním je ostatně stále častějším důvodem k zápisu na tento obor. Posluchači pocházející z horských a přímořských lokalit, navštěvovaných turisty české provenience, nacházejí uplatnění v cestovních agenturách či ubytovacích a pohostinských zařízeních. I přesto však zůstává čeština jakožto malý slovanský jazyk v pozadí zájmu; co do počtu studentů je na prvním místě jednoznačně ruština; těsně za ní následuje chorvatština (nepochybně z důvodu přítomnosti početné krajanské komunity emigrantů ze zemí bývalé Jugoslávie) a slovinština – jazyk sousední země.

Nevysoký počet studentů se snažím kompenzovat individuálním přístupem k výuce a nabídkou mimoškolních aktivit. Doufám, že se tato investice do budoucna odrazí ve větším přílivu zájemců o obor. Jako inspirativní a užitečná se ukázala být např. neformální setkání typu posezení u „českého stolu“, kam byli přizváni i absolventi a příznivci češtiny, kteří se s našimi posluchači podělili o své zkušenosti a možnosti pracovního uplatnění v ČR. Pořádání tematických setkání ve spolupráci s jinými fakultami (např. s právnickou) by zase mohlo být impulzem k tomu, aby se povědomí o bohemistice a o studiu češtiny bylo i mimo hlavní obor rozšířilo i mezi ty studenty, do jejichž priorit spadají výhradně celosvětově rozšířené jazyky v čele s angličtinou.

Pracovní úvazek lektora, počty studentů, specifika výuky

Pracovní úvazek lektora činil i v tomto akademickém roce 16–20 hodin týdně. Do 1. ročníku nastupují studenti jako úplní začátečníci. Po stručném všeobecném úvodu a vysvětlení vyučovací metody s nimi vedu veškerou další komunikaci výhradně v českém jazyce se zvláštním zřetelem na nácvik a rozvíjení poslechových a vyjadřovacích kompetencí tak, aby byli schopni v co nejkratší době úspěšně zvládat základní komunikační situace v českojazyčném prostředí. Tento přístup oceňují nejen studenti, ale i vyučující z českých univerzit, kteří do Udine jezdí pravidelně přednášet, aniž by museli své příspěvky překládat např. do angličtiny.

2. semestr 2. ročníku studenti obvykle stráví v ČR v rámci pobytů Erasmus; kromě toho vyjíždějí i na jiné stipendijní pobyty (LŠSS nebo několikaměsíční ministerská stipendia) či soukromé cesty, během nichž nezdědka navazují i první pracovní kontakty. Jejich zájem o studium na českých univerzitách i o získání pracovních možností na českém území roste úměrně s dlouhodobou krizí na italském pracovním trhu postihující zejména mladou generaci.

Při výuce v prvních dvou ročnících se mi osvědčily učebnice L. Holé *New Step by Step 1 a 2* a *Czech express 1 a 2* v příležitostné kombinaci s drilovými cvičeními obsaženými v *Communicative Czech* od autorek I. Reškové a M. Pintarové. Ve 3. ročníku je to pak *Čeština pro život 1 a 2* od A. Nekovářové. Podle potřeb a stupně pokročilosti posluchačů si připravuji vlastní didaktický materiál, který každoročně obměňuji a doplňuji. Zdrojem jsou mi česká tištěná či online periodika, texty písní, literární ukázky a dokumentární, hrané i animované filmy. Studenti jsou kromě toho soustavně vedeni k přípravě vlastních prezentací na předem stanovená i libovolná témata.

Výuka probíhá převážně v učebnách vybavených pouze nástěnnou tabulí. Potřebné technické pomůcky (notebook s DVD a CD přehrávačem) si musí každý lektor zajistit sám. S ostatními kolegy sdílím místnost, kde mám přístup k internetu a k tiskárně. Kopírku mají lektori společnou se studenty v prostorách knihovny. (Pozn.: univerzita lektorům nepřispívá na ubytování ani nedisponuje lektorskými byty.)

Celkový počet studentů, kteří v uplynulém roce navštěvovali hodiny českého jazyka a literatury:
Bakalářské studium – 1. roč. (8), 2. roč. (4), 3. roč. (2)

Magisterské studium – 1. a 2. roč. dohromady (6)
Erasmus studenti z ČR (5)

Činnost nad rámec výuky

- účast v evropském projektu WRILAB 2, On-line Reading and Writing Laboratory in Czech, German, Slovenian and Polish as L2 pod vedením koordinátorky dr. Anny Perissutti z Univerzity v Udine, schváleném na období 2014 – 2017;
- spoluřešitelka a garantka modulu *flip teaching: Classroomwork* v projektu FF UP v Olomouci FRUP 2014_2_037 s názvem Rozvoj komunikační kompetence a stylizačních dovedností zahraničních studentů;
- příprava výukových materiálů zaměřených na využití filmů ve výuce češtiny pro cizince bez zprostředkujícího jazyka;
- pokračování v mapování a výzkumu bilingvismu dětí ve smíšených rodinách ve spolupráci s Veronikou Caruso, logopedkou a zakladatelkou projektu Ámosek při Honorárním konzulátu ČR v Miláně;
- styk s českou krajanskou komunitou, organizace a podpora společných akcí;
- asistence italským kulturním subjektům při navazování a udržování kontaktů s českými a slovenskými partnery;
- promítání českých filmů;
- vyhledávání alternativních zdrojů materiálu pro univerzitní knihovnu (např. prostřednictvím Ministerstva kultury ČR);
- asistence italským kulturním subjektům při navazování a udržování kontaktů s českými a slovenskými partnery (např. pěvecké sbory);
- konzultace, online asistence;
- pomoc při organizaci a zajištění pobytů Erasmus učitelů;
- udržovací konverzační kurzy během zkouškového období;
- spolupráce s vedoucí knihovny a s oddělením periodik;
- překlady do češtiny a korektury textů pro potřeby sekce či Ústavu;
- vyplňování italských online výkazů o odučených hodinách.

Výběr nejdůležitějších událostí minulého akademického roku 2013/2014

Září - schůzky se zájemci o studium, prezentace oboru;

Říjen - cyklus přednášek a seminářů Boženy Bednaříkové z FF UP Olomouc;

- literární přednášky Jany Kolářové z FF UP Olomouc a Michaela Špirita a Luboše Merhauta z FF UK Praha;

Listopad - přednáška Barbary Tosi, překladatelky při Evropském parlamentu, uspořádaná ve spolupráci s právnickou fakultou pro posluchače obou fakult;

- prezentace přednášek L. Merhauta a B. Tosi, publikovaných knižně univerzitním nakladatelstvím Forum;
- hospitace Evy Skříčkové z FF UP Olomouc v hodinách lektorátu v rámci projektu Erasmus;

Prosinec - předvánoční setkání učitelů a studentů češtiny;

- literární přednášky Libuše Heczkové z FF UK Praha a Gertraude Zand z Univerzity ve Vídni;
- překlad přednášky Annalisy Cosentino *Role psané a role hrané Václavem Havlem* pro dvojazyčné vydání v univerzitním nakladatelství Forum (vyšlo v lednu 2014);

Březen - mítink účastníků evropského projektu WRILAB 2, On-line Reading and Writing Laboratory in Czech, German, Slovenian and Polish as L2 pod vedením koordinátorky a navrhovatelky projektu Anny Perissutti z Univerzity v Udine;

- účast na 2. setkání Českých škol ve Florencii s referátem o průzkumu dvojjazyčné výchovy ve smíšených rodinách;

Duben - vlastní publikační činnost (fejeton s názvem „Otevřený dopis M. V.“ pro časopis Jednoty tlumočnicků a překladatelů ToP, vyšlo v červenci 2014);

Květen - lingvistická přednáška Mojmíra Dočekala z FF MU Brno;

- uspořádání „českého stolu“ v rámci společného projektu Univerzity v Udine a kulturního odboru Městského úřadu v Udine, zaměřeného na podporu a šíření jazyků Evropské unie;

Červenec - prezentace filmu *Kuky se vrací* v prostorách Maďarské akademie v Římě (italské titulky k filmu jsou výsledkem meziuniverzitní spolupráce lektorátů češtiny v Římě a Udine);

- divadelní představení v rámci mezinárodního kulturního festivalu Mittelefest na motivy nového překladu Annalisy Cosentino Haškových Osudů dobrého vojáka Švejka za světové války (vyjde na podzim v ediční řadě Meridiani nakladatelství Mondadori).

V Udine dne 31. 8. 2014